ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Εισήγηση του **Δημήτρη Σταμούλη,** στην εκδήλωση του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση με θέμα "Ευρωπαϊκή Ένωση και εργασιακές σχέσεις", Αθήνα, 30 Απρίλη 2014

Καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις που αφορούν το νέο μεσαιωνικό τοπίο των σύγχρονων εργασιακών σχέσεων διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία εδώ και δεκαετίες χτίζει μεθοδικά ένα πραγματικό τείχος απέναντι στα εργατικά δικαιώματα, με πλήθος συμφωνιών αρχηγών κρατών, eurogroup, συνθηκών , ντιρεκτίβων κ.λπ. επιδιώκοντας να καταργήσει όλο το ιστορικό πλαίσιο εργατικών κατακτήσεων του περασμένου αιώνα και να διαμορφώσει ένα ριζικά διαφορετικό καθεστώς απασχόλησης. Απώτερος στόχος τους είναι η καπιταλιστική ΕΕ –και τα ηγεμονικά κεφάλαια εντός της- να καταστεί κορυφαία ανταγωνιστική δύναμη στον πλανήτη, καλύπτοντας το χαμένο έδαφος απέναντι στα άλλα μεγάλα καπιταλιστικά κέντρα, και να αντιρροπίσει με όσο το δυνατόν πιο σταθερούς όρους την τάση πτώσης του μέσου ποσοστού κέρδους. Σημαντικοί σταθμοί στην πορεία υλοποίησης αυτού του σκοπού ήταν η Λευκή Βίβλος το 1993, η στρατηγική της Λισαβόνας το 2000 –που υλοποιήθηκε με την εμβληματική Ατζέντα 2010 στη Γερμανία, την οδηγία Μπολκενστάιν, τα αντιασφαλιστικά πακέτα και άλλα μέτρα- και η σύγχρονη αναμόρφωσή της, στις αρχές του 2010, μεσούσης της καπιταλιστικής κρίσης στην ΕΕ, όταν η Κομισιόν εγκαινίασε τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», η οποία τέθηκε σε εφαρμογή ως η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μια «ανάπτυξη έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς», προφανώς για το κεφάλαιο.

Η στρατηγική της «Ευρώπης 2020» φιλοδοξεί να αποτελέσει μια απάντηση της ΕΕ στα διαρκώς μειούμενα επίπεδα κερδοφορίας, καθώς τα επιτελεία της παραδέχονται ότι υστερούν έναντι της παραγωγικότητας –όπως τη βαπτίζουν- άλλων ανεπτυγμένων χωρών. Όπως χαρακτηριστικά η ίδια η ΕΕ σημειώνει στο ιδρυτικό έγγραφο της «Ευρώπης 2020», «θα έπρεπε να αντιμετωπίσει τις διαρθρωτικές της αδυναμίες» και «να κοιτάξει ήδη πέρα από τον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα». **Μιλάμε δηλαδή για στρατηγικού χαρακτήρα τομές στην καπιταλιστική ΕΕ και από αυτή την άποψη οι αντιδραστικής αλλαγές που συντελούνται στο εργασιακό καθεστώς είναι**

ιστορικής σημασίας.

Γιατί το ευρωπαϊκό κεφάλαιο όμως στρέφεται με τόση προσήλωση στο πεδίο της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης των εργασιακών σχέσεων –δηλαδή των σχέσεων και των όρων εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης και των ικανοτήτων της- σε όλο το μήκος και το πλάτος της, από τον σκληρό πυρήνα του κέντρου της έως την περιφέρεια των νότου της άγριας λιτότητας και των μνημονίων; Με εκτιμήσεις της ίδιας της ΕΕ, το 2009, η ευρωπαϊκή οικονομία είδε το ΑΕΠ της να συρρικνώνεται κατά 4,5%. Η προσωρινή επιβράδυνση της ύφεσης που παρατηρήθηκε το 2010 είχε σύντομη διάρκεια και οι αρνητικές τάσεις συνεχίστηκαν σε όλη τη διάρκεια του 2011 και του 2012. Τα ελλείμματα της γενικής κυβέρνησης στην ΕΕ έφθασαν στο 6,5% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο το 2010 και αναμένεται να μειωθούν σε 2,7% το 2015. Ωστόσο, λόγω της συσσώρευσης ελλειμμάτων και της επιβράδυνσης της ανάπτυξης, οι δείκτες του δημόσιου χρέους αυξήθηκαν σημαντικά, από 60% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο πριν από την κρίση, σε 80% το 2010, ενώ το 2015 αναμένεται να φθάσουν σε 89,5% 13 . Δηλαδή η ΕΕ πλέον –και όχι η άτακτη Ελλάδα- θα έχει χρέος σχεδόν όσο το ΑΕΠ της, που σε συνθήκες ύφεσης θα έχει την τάση να διογκώνεται. Η κρίση οδήγησε σε ραγδαία αύξηση της ανεργίας στην Ευρώπη, η οποία από 7,1% το 2008 κλιμακώθηκε σε 10,9% το 2013, ενώ οι ίδιοι εκτιμούν ότι το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειώνεται με αργό ρυθμό στο άμεσο μέλλον (10,4% το 2015). Τα ποσοστά ανεργίας των νέων 15-24 ετών φθάνουν στο 23,3% κατά μέσο όρο στην ΕΕ το 2013, και μέχρι 59,2% στην Ελλάδα και 55,7% στην Ισπανία. Το αυξανόμενο ποσοστό των νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, το οποίο έφθασε στο 13,2% το 2012, αποτελεί μια άλλη σημαντική πηγή ανησυχίας.

Το ευρωπαϊκό κεφάλαιο με την «Ευρώπη 2020» -και συνολικά με τη στρατηγική του- προτάσσει ορισμένες στοχευμένες προτεραιότητες που εστιάζουν στην αξιοποίηση της «γνώσης και της καινοτομίας», στην «πιο αποδοτική χρήση των πόρων» και στην «οικονομία με υψηλή απασχόληση». Όχι τυχαία, η ηγεμονική μερίδα του κεφαλαίου στην ΕΕ ιεραρχεί ψηλά στην ατζέντα της το στόχο το75% του πληθυσμού μεταξύ 20-64 ετών να έχει απασχόληση (όχι πλήρη και σταθερή εργασία, ψευτοαπασχόληση, με ρευστά ωράρια και εναλλαγές ανεργίας-εργασίας), αλλά και το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την σχολική εκπαίδευση να είναι μικρότερο από 10% και τουλάχιστον 40% των νέων πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. **Θέλουν αφενός να ιδιοποιηθούν όλο και μεγαλύτερο μέρος από τον πλούτο που μπορεί να τους προσφέρει ο κόσμος της εργασίας, και αφετέρου να λειάνουν τις τρομακτικές αντιθέσεις, να μοιράσουν τη φτώχεια και την ανεργία, να χαλιναγωγήσουν τις επικίνδυνες εν δυνάμει τάσεις χειραφέτησης.**

Για να επιτύχουν αυτούς τους στόχους έχουν θέση σε εφαρμογή διάφορες «πρωτοβουλίες» όπως η λεγόμενη «Νεολαία σε κίνηση», που στόχο έχει τη διευκόλυνση της εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας, αλλά και την «ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας», που αφορά τον λεγόμενο εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και την καλύτερη αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων και μέσω της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.

Το ζήτημα της κινητικότητας τόσο στο εσωτερικό των χωρών μελών όσο και εντός της ίδιας της ΕΕ ιεραρχείται πολύ υψηλά από τα ηγεμονικά κεφάλαια στην ΕΕ. Για παράδειγμα από το 1993 έχει δημιουργηθεί η EURES (Ευρωπαϊκή Πύλη Κινητικότητας) με τη συμμετοχή όλων των χωρών της τότε ΕΟΚ, και επιπλέον της Νορβηγίας και της Ελβετίας, καθώς εκτιμούσαν ως αρνητικό το γεγονός ότι «μόνο 2% των πολιτών τους ζουν και εργάζονται σε κράτος μέλος άλλο από τη χώρα προέλευσής τους» και ότι «είναι απαραίτητες οι περαιτέρω προσπάθειες για την καθιέρωση μιας νοοτροπίας κινητικότητας στην Ευρώπη».

Τη στρατηγική της κινητικότητας και της φτηνής απασχόλησης που θα οδηγούσε σε μια πολύ πιο αποτελεσματική εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης των εγχώριων αλλά και των μεταναστών εργατών, ανέδειξε πολύ αποτελεσματικά και η περιβόητη οδηγία Μπολκενστάιν.

Πρόκειται για την οδηγία που ενέκρινε το 2006 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ύστερα από τριετή μάχη που έφθασε μέχρι τους δρόμους των πόλεων της ΕΕ, και αφορούσε την απελευθέρωσης της παροχής υπηρεσιών στην Ευρώπη. Υποτίθεται ότι στη βελτιωμένη της εκδοχή, καταργήθηκε η πρόνοια για υπαγωγή των εργαζομένων στη νομοθεσία του κράτους προέλευσης, η οποία είχε προκαλέσει τις σοβαρότερες αντιδράσεις, και ότι θα τηρείται η εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία της χώρας υποδοχής, με άλλα λόγια της χώρας στην οποία παρέχεται η υπηρεσία, ώστε να περιορισθεί έτσι το λεγόμενο «κοινωνικό ντάμπινγκ», η μαζική εισαγωγή εργαζομένων «χαμηλού κόστους» στις οικονομίες της Δυτικής Ευρώπης. Ωστόσο η ίδια η ζωή έδειξε ότι το «χαμηλό κόστος» μπήκε στις χώρες της ΕΕ από πολλές άλλες πόρτες.

Καταρχήν να σημειωθεί ότι από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εξαιρέθηκαν –φαινομενικά ρητά, στην πράξη θα αποδειχτεί αν είναι έτσι- μια σειρά από τομείς όπως οι λεγόμενες μη οικονομικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος (όπως η παιδεία ή η άμυνα), η υγεία, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι τηλεπικοινωνίες, οι μεταφορές, και οι λιμενικές υπηρεσίες κ.α.

Με την ψήφιση τόσων μνημονιακών νόμων και διατάξεων, πλέον η φθηνή εργασία αφορά

τους εγχώριους εργάτες και όχι απλώς κάποιους μετανάστες, ενώ το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας Μπολκενστάιν στην τελική της εκδοχή δεν αφορά ένα μικρό ποσοστό των υπηρεσιών αλλά ένα τόσο μεγάλο μέγεθος που αντιστοιχεί στο 70% του κοινοτικού ΑΕΠ και ανάλογου ποσοστού επί των θέσεων εργασίας.

Η εισαγωγή στις εργασιακές σχέσεις όλου αυτού του πολυδαίδαλου πλαισίου νόμων και ντερεκτίβων έχει ως σκοπό την μεγαλύτερη εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης, την αύξηση της απόσπασης σχετικής και κυρίως –μετά την κρίση- την άγρια αύξηση της απόλυτης υπεραξίας, μέσω της επιμήκυνσης του εργάσιμου χρόνου και βίου, της μαζικής εισαγωγής της απλήρωτης εργασίας μέσω των θεσμών της μαθητείας και της πρακτικής άσκησης, ειδικά για τη νεολαία, αλλά και της απευθείας μείωσης του μισθολογικού κόστους, μέσω της άγριας περικοπής μισθών, της κατάργησης συλλογικών συμβάσεων, της εξατομίκευσης μέσω γενίκευσης των ατομικών συμβάσεων κ.α. Ταυτόχρονα, στοχεύει όχι απλώς στην εκμετάλλευση των διαμορφωμένων από την εκπαίδευση της προηγούμενης εποχής εργασιακών δυνατοτήτων, αλλά στην ενεργητική, δυναμική, ευέλικτη παρέμβαση-έλεγχο στη διαμόρφωση αυτών των ικανοτήτων έτσι ώστε

1. Η σχέση οφέλους από τη χρήση τους/κόστους για τη διαμόρφωσή τους να είναι μέγιστη για το κεφάλαιο.

2. Η σχέση ταχύτατης εξέλιξης-απαξίωσης των καινοτομιών με τις διαμορφούμενες δεξιότητες να είναι άριστη ή αλλιώς οι εργασιακές ικανότητες να είναι τέτοιες και έτσι κατανεμημένες ώστε να επιτρέπουν την επικερδή αξιοποίηση ενός τεχνολογικού εξοπλισμού πολύ πιο ακριβού και που υφίσταται πιο γρήγορα ηθική φθορά.

Αυτό σηματοδοτεί μια βαθύτατη, καθολική και πρωτόγνωρη υπαγωγή όλων των πλευρών της εργασίας και του βίου της εργατικής τάξης στο κεφάλαιο – και είναι αυτό μια από τις νέες εξελίξεις των τελευταίων χρόνων.

Μια κορυφαία έκφραση αυτού του μοντέλου δεν βρίσκουμε σε κάποια χώρα της περιφέρειας της ΕΕ, αλλά στη χώρα ατμομηχανή των εξελίξεων, τη Γερμανία. Πλέον η κυρίαρχη ιμπεριαλιστική δύναμη της ΕΕ με τα τεράστια εμπορικά πλεονάσματα των 260 δις. ευρώ το 2013, έχει πάνω από 5 εκατ. εργαζόμενους να ζουν με βασικό μισθό 400 ευρώ δουλεύοντας πλήρες 8ωρο! Μπορεί το θαύμα των λεγόμενων mini jobs να θριαμβεύει από όταν τις λάνσαρε ως απάντηση στην κρίση ο σοσιαλιστής Σρέντερ το 2003 –με σημαία την Ατζέντα 2010 και ιθύνοντα νου τον Πήτερ Χαρτς, υπεύθυνο ανθρώπινου δυναμικού της Φολκσβάγκεν- αλλά η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν πλέον εκατομμύρια working poors (εργαζόμενοι φτωχοί),

όπως χαρακτηρίζονται, που αμείβονται χωρίς κατώτερες συμβάσεις, ακόμα και με κάτω από 1 ευρώ/ώρα.

Ας δούμε ορισμένα παραδείγματα που γράφτηκαν σε ρεπορτάζ του διεθνούς τύπου:

Η Άντζα κάτοικος της ανατολικογερμανικής πόλης Στράσλαντ, εδώ και 6 χρόνια σφουγγαρίζει δάπεδα και πλένει πιάτα για 2 ευρώ την ώρα. Υπάρχουν τέτοιοι ανειδίκευτοι εργάτες που εργάζονται ακόμα και με 55 λεπτά/ώρα.
Οι γερμανικοί μισθοί βρίσκονται στο κατώτατο επίπεδο της 20ετίας! Το 30% των Γερμανών κατά τον ΟΟΑΣ αμείβονται με 8,5 ευρώ /ώρα, κάτω από το όριο της φτώχειας!
Ο τομέας των χαμηλά αμειβόμενων εργασιών τριπλασιάστηκε από το 2005 ως το 2010, ενώ η κομισιόν υπολογίζει τους χαμηλά αμειβόμενους εργάτες σε 7,5 εκατ. άτομα ή 22% του εργατικού δυναμικού σε όλη τη Γερμανία.
Φυσικά, με μια τέτοια πολιτική, όταν μία στις 5 δουλειές είναι πλέον Mini job των 400 ευρώ/μήνα, το ποσοστό ανεργίας είναι πολύ χαμηλό 6,9%, όταν στην εποχή της πτώσης του Τοίχους στην Α. Γερμανία είχε φτάσει το 20%.
Ωστόσο, το 2011 σημειώθηκε και ρεκόρ προσωρινά εργαζόμενων που ανήλθαν σε 910.000 άτομα.

Με βάση όλα αυτά, δικαίως ο Σρέντερ είχε δηλώσει το 2005 στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ του Νταβός πως «χτίσαμε έναν από τους καλύτερους τομείς φθηνής εργασίας στην Ευρώπη»! Πράγματι, με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι χαμηλόμισθοι στη Γερμανία αποτελούν το 20% των πλήρως απασχολούμενων εργαζομένων στη χώρα, όταν στην Ελλάδα το μερίδιο αυτό την ίδια περίοδο ήταν 13,5% και στην Ιταλία 8%. Οι εργάτες χαμηλού κόστους στη Γερμανία είναι περισσότεροι από κάθε άλλη χώρα του ΟΟΣΑ πλην ΗΠΑ και Ν. Κορέας.

Να σημειωθεί επίσης ότι ως αποτέλεσμα της οδηγίας Μπολκενστάιν, στη Γερμανία έχουμε μεγάλους βιομηχανικούς κλάδους, που χρειάζονται εργατικό δυναμικό χωρίς υψηλή ειδίκευση, όπως στην αγροτική βιομηχανία και τη βιομηχανία τροφίμων, και αποτελούν πόλο έλξης για ξένους μετανάστες εργάτες από φτωχές χώρες μέλη της ΕΕ (Ρουμανία, Πολωνία, Βουλγαρία), οι οποίοι σπεύδουν μαζικά να εργαστούν ως φθηνό εργατικό δυναμικό.

Ένα πολύ σημαντικό λοιπόν συμπέρασμα είναι ότι η σημερινή πολιτική που βιώνει ο ελληνικός λαός δεν είναι αποκλειστικότητά του, ή τιμωρία του για το υψηλό χρέος ή τα εμπορικά ελλείμματα της χώρας του.

Αντίστροφα, **ακόμα και στην μεγάλη ιμπεριαλιστική δύναμη που λέγεται Γερμανία, η**

ντόπια εργατική τάξη πλέον δεν απολαμβάνει κανένα «όφελος» από το ξεζούμισμα των άλλων λαών, ούτε μερικά ψίχουλα από τα εμπορικά πλεονάσματα της γερμανικής υπεροπλίας στις λεγόμενες χρηματαγορές και τα βομηχανικά προϊόντα. Βλέπουμε ότι αυτό που ίσχυε στην εποχή του Λένιν στις αρχές του 20ου αιώνα, όταν περιέγραφε τον ιμπεριαλισμό που σημαίνει μοίρασμα του κόσμου και εκμετάλλευση, που σημαίνει μονοπωλιακά υψηλά κέρδη για μια χούφτα πλουσιότατες χώρες», και αναφερόταν και στην «οικονομική δυνατότητα του συστήματος για την εξαγορά των ανώτερων στρωμάτων του προλεταριάτου», σήμερα πλέον δεν υφίσταται, διότι ο σύγχρονος ολοκληρωτικός καπιταλισμός, στην εποχή της άγριας κρίσης και σήψης του, δεν αφήνει ψίχουλα για κανέναν, δεν έχει τη δυνατότητα να κάνει την παραμικρή παραχώρηση στους εργαζόμενους.

Μήπως όμως όλα αυτά που συμβαίνουν στη Γερμανία είναι μια εξαίρεση; Διότι πώς εξηγείται το Βέλγιο πρόσφατα να έχει ασκήσει έντονες πιέσεις στην Κομισιόν βάλλοντας κατά της Γερμανίας για αθέμιτο ανταγωνισμό και για τα ωρομίσθια του 1 ευρώ, όταν στο Βέλγιο δεν πέφτουν κάτω από 12-13 ευρώ; **Πέρα από τους ενδοκαπιταλιστικούς ανταγωνισμούς που αποκαλύπτουν ότι η ΕΕ δεν είναι το σπίτι των λαών, αλλά πεδίο λυκοφιλίας του κεφαλαίου σε βάρος των λαών, η ουσία είναι ότι σχεδόν παντού η φιλοσοφία της επιβαλλόμενης πολιτικής είναι παρόμοια.**

Στην Ιταλία ο πρωθυπουργός Ρέντσι πρόσφατα ανακοίνωσε πρόγραμμα απασχόλησης 900.000 ανέργων νέων ως 25 ετών, με εργασία σε όλο το φάσμα της παραγωγής μετά από σχετική κατάρτιση, κάτι σαν τα δικά μας προγράμματα του ΟΑΕΔ. Αλλά και στην Δανία, που από πολλούς πλασάρεται ως πρότυπο κράτους δικαίου και μοντέλο εφαρμογής της περίφημης ελαστασφάλειας της ΕΕ, η φοροκλοπή των μισθωτών ανέρχεται σε 50%, η υψηλότερη παγκοσμίως, οι επιχειρήσεις λειτουργούν 24 ώρες το 24ωρο, 365 ημέρες το χρόνο, και η δανέζικη εργοδοσία έχει το δικαίωμα να απολύει και να προσλαμβάνει άμεσα χωρίς κανένα κόστος όπως αποζημίωση κ.α. Το δανικό μοντέλο λοιπόν της υψηλής κινητικότητας έχει επιβάλει ένα καθεστώς όπου 1 στους 5 εργαζόμενους αλλάζει επάγγελμα κάθε έτος! Τέλεια δηλαδή προσαρμογή στις κάθε φορά ανάγκες του κεφαλαίου, χωρίς πρόσθετο κόστος και «γραφειοκρατίες» όπως αποζημιώσεις, συλλογικές συμβάσεις κ.α.

Σημαντική συμβολή στο καθεστώς ελαστικοποίησης της εργασίας στην ΕΕ έχει και η «έκθεση Σέρκας», που πήρε το όνομά της από τον ισπανό σοσιαλιστή συντάκτη της. Η σχετική οδηγία της ΕΕ προβλέπει σπάσιμο του χρόνου εφημερίας σε «ενεργό» και «ανενεργό» περίοδο και ουσιαστικά κατάργηση της 8ωρης 5ήμερης σταθερής εργασίας. Η «ενεργός» περίοδος, δηλαδή ο χρόνος κατά τον οποίο ο εργαζόμενος θα προσφέρει τις

υπηρεσίες του, θα λογαριάζεται ως εργάσιμος χρόνος. Αντίθετα, η «ανενεργός» περίοδος της εφημερίας, ο χρόνος δηλαδή κατά τον οποίο ο εργαζόμενος θα παραμένει σε επιφυλακή για να προσφέρει τις υπηρεσίες του, θα θεωρείται χρόνος ξεκούρασης και άρα δε θα πληρώνεται.

Διατηρεί τη «ρήτρα αυτοεξαίρεσης», γνωστή και ως ρήτρα «opt out», στη βάση της οποίας ο εργοδότης αποκτά το δικαίωμα με ατομικές διαπραγματεύσεις να απασχολεί τον εργαζόμενο περισσότερες από 48 – κατά μέσο όρο – ώρες τη βδομάδα. Μπορεί έτσι να διαμορφώνει ωράρια εργασίας που θα ξεπερνούν τις 65 ώρες εβδομαδιαία (13 ώρες τη μέρα), αφού το μόνο που θα τον δεσμεύει είναι να δίνει στον εργαζόμενο ένα 11ωρο ανάπαυσης το 24ωρο ανάμεσα σε δυο περιόδους εργασίας. Η περίοδος αναφοράς της διευθέτησης του χρόνου εργασίας είναι 12μηνη, αλλά μπορεί να επεκταθεί έως και τα 3 χρόνια. Δηλαδή, ο εργοδότης μπορεί κατά τη διάρκεια ενός χρόνου να εναλλάσσει περιόδους υπεραπασχόλησης και υποαπασχόλησης για τον εργαζόμενο. Έχει τη δυνατότητα δηλαδή μέσω της διευθέτησης να τον ξεζουμίζει για μήνες με 13ωρα τη μέρα, και το υπόλοιπο διάστημα να τον υποαπασχολεί ή να του δίνει άδεια, έχοντας καταργήσει το σταθερό ημερήσιο χρόνο εργασίας.

Άκρως επίκαιρο λόγω και ευρωεκλογών είναι και το γεγονός ότι ο τότε εκπρόσωπος του ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ στην ευρωβουλή είχε υπερψηφίσει μαζί με ΝΔ-ΠΑΣΟΚ την εν λόγω οδηγία, συντασσόμενος με μια θεμελιακή ανατροπή των εργασιακών δικαιωμάτων στις χώρες μέλη της ΕΕ.

Υποτίθεται ότι η εφαρμογή όλων αυτών των μέτρων στις εργασιακές σχέσεις μαζί με όλο το συνολικό καθεστώς προνομίων που έχει εγκαθιδρυθεί στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες της ΕΕ προς όφελος του κεφαλαίου, θα οδηγήσει στην πολυπόθητη ανάπτυξη. Βέβαια η ανάπτυξη αυτή θα αφορά μόνο τα κέρδη των επιχειρήσεων και την πιο εύκολη και χαμηλού ρίσκου αναπαραγωγή τους, ενώ αντίθετα η ζωή των εργαζομένων αλλά και η ίδια η χώρα θα ρημάζει και θα ξεπουλιέται. **Η ανάπτυξη του κεφαλαίου στην εποχή μας είναι ασύμβατη με τη βελτίωση της θέσης των εργαζόμενων!**

Κλασικό παράδειγμα αποτελούν οι περίφημες ΕΟΖ, Ειδικές Οικονομικές Ζώνες, που σχεδιάζεται να αναπτυχθούν στην Ελλάδα και πιο ειδικά σε περιοχές πολύ υψηλής ανεργίας, όπως η κ. Μακεδονία, η Ήπειρος, η Αττική αλλά και η Πελοπόννησος. Ειδικά στην Πελοπόννησο ο νυν περιφερειάρχης Τατούλης έχει εξαγγείλει τη δημιουργία δύο ΕΟΖ με θέμα τον τουρισμό και τη ναυτιλία.

Οι ΕΟΖ βέβαια στην πράξη αποτελούν ειδικές ζώνες απρόσκοπτης εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης και λεηλασίας του περιβάλλοντος από τους λεγόμενους επενδυτές, εγχώριους ή εισαγόμενους. Από τη φύση τους οι ΕΟΖ παρέχουν σημαντικές διευκολύνσεις στις επιχειρήσεις όπως: πολύ χαμηλή ή μηδενική φορολόγηση, αφορολόγητες εξαγωγές προϊόντων, παραχώρηση δωρεάν δημόσιας γης για εγκατάσταση επιχειρήσεων, δημιουργία υποδομών, ευνοϊκό και ευέλικτο εργασιακό καθεστώς, ειδικό καθεστώς ασφαλιστικών εισφορών, ελεύθερος επαναπατρισμός κερδών, προνομιακό κανονιστικό καθεστώς λειτουργίας των επιχειρήσεων, ειδικό μισθολογικό καθεστώς, απαγόρευση δημιουργίας συνδικάτου στις επιχειρήσεις των ΕΟΖ, κλπ.

Ακόμα και η κάθε άλλο παρά φιλεργατική Διεθνής Οργάνωση Εργασίας παρατηρεί για την λειτουργία και δράση των ΕΟΖ διεθνώς την εφαρμογή ατομικών συμβάσεων εργασίας και την απαγόρευση του συνδικαλισμού. Επιπλέον, σύμφωνα με πολυάριθμες μελέτες, στις περισσότερες από τις χιλιάδες ΕΟΖ διεθνώς επικρατεί εργασιακός μεσαίωνας, δηλαδή παραβίαση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, υποχρεωτικές υπερωρίες, εργασιακή ανασφάλεια, υποβαθμισμένες συνθήκες εργασίας, χρήση πιεστικών πρακτικών προκειμένου να επιτευχθούν οι προθεσμίες και τα πλάνα της παραγωγής, κλπ.

Όμως εκτός από τις ΕΟΖ σε τοπικό επίπεδο, η ΕΕ προωθεί άτυπες ζώνες ληστρικές εκμετάλλευσης σε ολόκληρα κοινωνικά τμήματα, και ειδικά στη νεολαία, όπου επιδίωξη είναι η δημιουργία μιας νέας εργατικής βάρδιας που θα έχει παντελή άγνοια εργατικού δικαιώματος, με έμφαση στην απόλυτη απόσπαση υπεραξίας, με συνδυασμό απλήρωτης και ανασφάλιστης εργασίας, που θα προέρχεται από μαθητεία, πρακτική άσκηση και άλλες ανάλογες μορφές εκμετάλλευσης.

Στην Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας που αναφέρεται στην πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση» της Στρατηγικής Ευρώπη 2020, δεν υπάρχει πουθενά η 8ωρη εργασία, αλλά λέξεις όπως «προσόντα», «δεξιότητες», «μαθησιακές ευκαιρίες» ή «κατάλληλος συνδυασμός». Όσον αφορά την πρακτική άσκηση, αναβαθμίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο ανάμεσα στην εκπαίδευση και την παραγωγή, με στόχο την αύξηση των περιόδων πρακτικής άσκησης, την καθιέρωση διακρατικών περιόδων πρακτικής άσκησης

Αξίζει τέλος να δούμε πώς λειτουργεί σε όλο αυτό το ναρκοθετημένο για τα εργατικά δικαιώματα τοπίο εργασιακών σχέσεων ο ΟΑΕΔ, ο οποίος θα λέγαμε ότι εξελίσσεται σε ντιλίβερι φθηνής εργασίας προς κάθε εργοδότη. Σε πρόσφατη διάσκεψη που έγινε στο Παρίσι ο διοικητής του Οργανισμού ήταν αποκαλυπτικός: «Δεδομένου ότι η ανεργία στη χώρα μας έχει εκτιναχθεί σε πρωτόγνωρα επίπεδα, πιστεύουμε ότι η Ελλάδα οφείλει να εκμεταλλευτεί

το πλεονέκτημα της πείρας του ΟΑΕΔ στο Δυϊκό Σύστημα της Μαθητείας. Στο πλαίσιο αυτό, τόνισε ότι «είναι απαραίτητο να προσδιοριστούν σαφέστερα οι ανάγκες των εργοδοτών και να βελτιωθούν οι δίαυλοι επικοινωνίας μαζί τους, με στόχο τη σύναψη συμφωνιών διαρκείας και την εξασφάλιση περισσότερων θέσεων απασχόλησης και μαθητείας». Κανείς λοιπόν πλέον δε μιλά για εργασία, αλλά για «απασχόληση» και «μαθητεία».

Σε αυτή την κατεύθυνση κινούνται τα διάφορα προγράμματα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη ανέργων νέων που είχαν ενταχθεί σε προγράμματα με «Επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας», τα λεγόμενα βάουτσερ. Η πλειονότητα των θέσεων εργασίας για ανέργους εντάσσεται σε προγράμματα ΕΣΠΑ που υλοποιεί η ΕΕ. Δεν είναι τυχαίο ότι κανένα από αυτά δεν υπηρετεί θέσεις μόνιμης απασχόλησης. Επιδοτεί την ελαστική και ορισμένου χρόνου εργασία, επιδοτεί εργοδοτικές εισφορές, αλλά ποτέ μια θέση εργασίας που εξασφαλίζει σταθερή απασχόληση. Τυχαίο; Δε νομίζουμε. Άλλωστε, τα κονδύλια για θέσεις εργασίας δε δίνονται από την ΕΕ και το ΕΣΠΑ αν δε χρηματοδοτούν ελαστικές μορφές εργασίας. Εδώ ας σημειωθεί η διαφορά με παλιότερα προγράμματα της ΕΕ. Σε χρηματοδοτήσεις προγραμμάτων, όπως για βιομηχανική έρευνα αν γινόταν πρόσληψη προσωπικού τότε, αν η απασχόληση ήταν με μόνιμη σχέση εργασίας η επιδότηση θα ήταν 30%, ενώ αν ήταν με ελαστική σχέση εργασίας, η επιδότηση αυξανόταν στο 50%. Σαφές το σπρώξιμο. Τώρα ακόμη και αυτή η ”επιλογή” (που είναι φανερό πως απαντιόταν) καταργείται: Μόνο ελαστική εργασία με προσωρινή απασχόληση.

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι η ΕΕ διαδραματίζει τον απόλυτα καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη των σχέσεων εργασίας των εργαζόμενων στις χώρες-μέλη της, βρίσκεται πίσω από κάθε μεγάλο και μικρό αντεργατικό μέτρο, ακόμα και από το νέο νομοσχέδιο για τον απόλυτο έλεγχο και εξανδραποδισμό του εργατικού συνδικαλισμού και όλη της η στρατηγική είναι η εκτίναξη του βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης, και στον σφετερισμό όλο και μεγαλύτερου τμήματος του ημερήσιου βίου και της σκέψης του σημερινού και του αυριανού εργαζόμενου.

Δημήτρης Σταμούλης, δημοσιογράφος, μέλος του γραφείου της Οργάνωσης Αττικής του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση

narnet.gr